

1953, autora Bojana Himmelreicha, knjiga je koja predstavlja dio autorove doktorske disertacije, a objavljena je u izdanju Povijesnog arhiva Celje. Dr. Vladimir Žumer, *Poslovanje sa zapisima. Upravljanje i čuvanje dokumentarnoga gradiva, klasifikacijski nacrti za razvrstavanje gradiva s rokovima čuvanja i elektronsko čuvanje gradiva u digitalnom obliku*, opsežni je arhivistički priručnik. *Tehnički i posebni problemi klasičnog i elektronskog arhiviranja* predstavljaju objavljene referate s usavršavanja na području arhivistike, dokumentalistike i informatike održanog u Radencima 25-27. ožujka 2009. godine. Od stranih časopisa i revija Darinka Drnovšek donosi pregled *Arhivskog vjesnika* 50/2008. Predstavljene su dvije izložbe: Izložba Muzejskoga društva Kozje, *Razbojnik Guzej između nepravde, osvete i legende*, autora Milenka Strašeka (prikaz Bojan Himmerleich) i *Ulice, ceste i trgovi mjesta Kranja u prošlosti*, autorice Marije Kos, izložba je o povijesti Kranja od srednjeg vijeka do Drugog svjetskog rata (prikaz Mija Mravljaja). Slijedi Bibliografsko kazalo časopisa *Arhivi* (1998-2007) sa 749 bibliografskih jedinica.

Mirjana Jurić

Atlanti, 19(2009)

19. međunarodni arhivski dan posvećen arhivima u 20. stoljeću održan je 9. i 10. studenoga 2009. u Trstu, Italija. Organizatori skupa su Međunarodni institut za arhivske znanosti u Trstu i Mariboru (<http://www.ias-trieste-maribor.eu>) i Državni arhiv Trsta (<http://www.archivi.beniculturali.it/UCBAWEB/ricerca.php?nome=TRIESTE>). Dvodnevnom skupu nazočilo je oko 170 izlagača i sudionika s više kontinenta i zemalja: Austrija, Bjelorusija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Crna Gora, Finska, Francuska, Grčka, Hrvatska, Italija, Izrael, Kanada, Kosovo, Malezija, Njemačka, Poljska, Rusija, Slovačka, Slovenija, Srbija, Španjolska i Velika Britanija.

Izlaganja održana na skupu objavljena su u publikaciji *Atlanti*, vol. 19(2009), ISSN 1318-013, 370 str. Glavni dio referata može biti na albanskom, engleskom, francuskom, hrvatskom, njemačkom, slovenskom, srpskom i talijanskom jeziku, a svaki je referat opremljen podacima o autoru, ključnim riječima, kratkim sadržajem i sažetkom na engleskom/talijanskom/slovenskom jeziku. U publikaciji su, uz 31 referat koji se odnose na tehničke i stručne probleme arhiva u 20. st., objavljeni pozdravni govori, izvješća čelnih osoba Instituta i prezentacije poduzeća koja prodaju relevantnu arhivsku opremu i znanje.

Petar Pavel Klasinc daje pregled tehničkih problema, vezanih uz gradivo 20. st., koji su prvenstveno vezani uz razvoj novih tehnologija, koje su dovele do povećanja informacija. Hanus, Minarikova, Szabova, Katušćak, Bukovsky, Bajzi-

kova i Hansuova autori su članka o tehničkim problemima zaštite arhivskog gradiva 20. st. Gradivo nastalo u 20. st. predstavlja većinu gradiva koje arhivi pohranjuju, no kad se govori o materijalu od kojeg su dokumenti sačinjeni, veća količina često znači slabiju kvalitetu. Najveći problem u zaštiti knjižnog i arhivskog gradiva 20. st. predstavlja papir proizveden od polovice 20. st. dalje.

Pekka Henttonen govori o stvaranju metapodataka potrebnih za upravljanje i čuvanje autentičnih, pouzdanih i pretraživih podataka i SAHKE shemi metapodataka.

Orlin Iliev bavi se tehničkim problemima i pitanjima arhivskog materijala 20. st. u bugarskim arhivima, kao i projektom digitalnog arhiva i digitalne izložbe "100 godina bugarske nezavisnosti". Digitalizacija gradiva dovela je do njegove veće uporabe.

Rad Joachima Kempera usredotočen je na korištenje gradiva nekadašnjih plemićkih obitelji i posjednika, od kojih neki, poput arhiva prinčeva Thurn i Taxis, Oettingen i Leiningen zapremaju po više tisuća dužnih metara.

Azem Kožar iznosi znanstvena iskustva i domete arhiva i arhivista Bosne i Hercegovine tijekom 20. st. BiH je u prošlom razdoblju prošla kroz šest upravnih i administrativnih sustava, koji su tek u 70-im godinama 20. st. omogućili znanstveni rad arhiva. Rat koji je završio 1995. prilično je uništio arhivsku sustav BiH.

Magdalena Marosz govori o očuvanju "kiselog papira" koji današnjim arhivistima čini velike probleme vezano uz pohranu, očuvanje, korištenje i izlaganje.

Robert Nahuet iznosi nove izazove za suvremene arhivske studije koje pred njih stavljaju tehnički problemi vezani uz dugotrajnu pohranu e-zapisa: kako zadržati karakteristike zapisa ako se zapisi stvoreni danas predaju arhivu nakon 5, 15 ili 25 godina, kao će arhivisti izaći na kraj sa zastarjelim formatima, softverom i uređajima, da li je za rješavanje arhivskog pitanja dovoljno spajanje uredskih i arhivskih radnika ili će doći do pojave nove struke, što je s načelima provenijencije i prvobitnog reda, hoće li temelji arhivske struke jednostavno biti pometeni?

Antonio Ratti piše o problemima konzervacije papirnih dokumenata poduzeća 20. st., a Tomislav Rozman daje cjelovit pregled sigurne pohrane digitalnog registraturnog gradiva u zajedničkom sigurnom prostoru.

Elisabeth Schoggl-Ernst i Heinrich Kranzelbinder izlažu razvoj fotografije u 20. st. od analognog mastera do digitalnog zapisa te novi informacijski sustav arhiva Štajerske, kao i namjeru arhiva da putem interneta učini fotografsko gradivo dostupno svima.

Spyridoula Arathymou autor je članka o arhivima 20. st. u Grčkoj. Kombinacija nesreća i tehnološkog napretka dovela je do vrlo zanimljivog arhivskog scenarija vezanog uz sadržaj, formu i korištenje gradiva.

Ilana Budowski navodi kako u Izraelu mnoga tijela uprave imaju popis gradiva s rokovima čuvanja, pa se gradivo ne može uništiti prije isteka zadanog isteka roka. Stvaranje papirnih dokumenata zahtijeva sredstva (prostor, opremu, ljude). Prijenos zapisa na druge medije (npr. mikrofilm ili skeniranje) omogućio bi uništavanje gradiva i prije isteka zakonom zadanog roka.

Michael Cook govori o stvaranju i razvoju lokalnih arhivskih službi u 20. st. u Ujedinjenom Kraljevstvu. Početkom 20. st. mnoge su države osnovale svoje arhive, ali velike količine gradiva pohranjuju lokalna i pokrajinska uprava, crkve, plemićke i bogataške obitelji.

Andrei Rybakou bavi se stvaranjem arhivske službe u Bjelorusiji, koja se osamostalila 1991.

Grazia Tato piše o arhivistima, arhivistici i novelama, proučava i kontekstualizira ulogu i profesionalnost arhivista, koji i sami, zajedno s korisnicima pridonose razvoju arhivistike, koja sa suvremenim izvorima informacija postaje sve zanimljivija.

Antonio Monteduro proučava glavne skupne aktivnosti na području arhiva što ih je poduzela Europska unija krajem 20. i početkom 21. st., s posebnim naglaskom na inicijativama fokusiranim na integraciju na europskoj razini lokalnih arhivskih situacija.

Gianni Penzo Doria bavi se arhivima talijanskih sveučilišta, a Francisko Javier Aguado Gonzales i Jose Maria Morell Oliver autori su članka o španjolskom arhivskom sustavu tijekom 20. st., povijest arhiva paralelna je povijesti društva u kojem su nastali.

Charles Kecskemeti raspravlja jesu li povjesničari i arhivisti saveznici ili neprijatelji. Utjecaj arhivske struke u mnogim je zemljama u opadanju i kako bi se taj trend promijenio, autor se zalaže za čvršće povezivanje s povjesničarima, što se može postići suradnjom na međunarodnoj razini putem projekata digitalizacije i stvaranja velikih baza podataka kako bi se olakšao pristup primarnim izvorima.

Vida Deželak Barič, sa stajališta istraživača novije povijesti, prikazuje arhivsko gradivo za povijest 20. st. i stručne probleme, a Marijan Gerdej bavi se arhivskim i registraturnim gradivom poduzeća u 20. st., od kojeg dobar dio (personalni dokumenti, nacrti zgrada, povijest poduzeća i sl.) zbog raznih razloga još uvijek nije predan arhivima.

Živana Heđbeli u radu postavlja pitanje prethode li aktivnosti papirima, ili papiri aktivnostima. Michail Larin piše o ruskim arhivima na prijelazu stoljeća. Snežana Pejović govori o arhivskom gradivu 20. st. i historiografiji u Crnoj Gori. Majella Marjorie Tan Marquez raspravlja o tehničkim i stručnim arhivskim problemima i pitanjima u Maleziji. Jovan P. Popović autor je članka o važećem za-

konodavstvu Srbije vezano uz pravo na pristup informacijama, zaštitu osobnih i tajnih podataka. Annalisa Filippo iznosi svoje iskustvo u radu na gradivu jedne talijanske političke stranke. Miroslav Novak daje "data mapping" kao temeljnu metodu upravljanja podacima u arhivima. Maire-Claude Delmas predstavlja novu zgradu francuskog nacionalnog arhiva. Refike Sulcevsli donosi kriterije vrednovanja arhivskog materijala na Kosovu.

Prethodni brojevi publikacije *Atlanti* od 2003. do 2007. besplatno su dostupni na web stranici Instituta.

Živana Hedžbeli

Studia lexicographica, 3(2009)

Leksikografski zavod Miroslav Krleža objavio je i treći broj časopisa *Studia lexicographica* u kojem nastavlja s obrađivanjem značajne i zanimljive tematike kao i u prethodna dva broja. Međutim, za razliku od prethodnih brojeva, ovaj nema predgovor niti zajedničku temu kao što je to bio slučaj u prošlom broju s temom Leksikografija između znanosti struke ili u prvom broju s člancima povezanim problemima u hrvatskom znanstvenom nazivlju. Ipak, ovaj broj nudi osam zanimljivih radova te četiri prikaza i osvrt.

Prvi je pregledni znanstveni rad Ivana Majnarića *Plemstvo dvanaest plemena Kraljevine Hrvatske u hrvatskoj enciklopedičkoj obradi od kraja XIX. stoljeća*. Rad se odnosi na moderna hrvatska enciklopedijska izdanja počevši od Zoch-Mencinove enciklopedije do suvremenih Hrvatske enciklopedije i Hrvatskog biografskog leksikona. "Plemstvo dvanaest plemena", tj. plemićka institucija kako je autor naziva u ostatku rada, pobuđuje historiografsku diskusiju od druge polovice XIX. stoljeća u rasponu od paleografske i diplomatičke autentikacije dokumenta ili više njih do povijesne, geografske, društveno-pravne i arheološke kontekstualizacije. Međutim, ne postoji jednoznačna definicija "plemstva dvanaest plemena", pa je autor ovoga rada svoju pozornost usmjerio na metodički pristup, informativnost i sadržajnu prezentaciju u enciklopedijskim člancima s ciljem iznošenja napomena o hrvatskoj enciklopedijskoj obradi ove teme, analize ključnih pitanja u vezi s informativnošću te komentara suodnosa historiografskih spoznaja i leksikografske obradbe. Smatram da je autor vrsno obradio temu, ponudio jasnu analizu svih pojmova te dao komentar o, po njemu, boljem načinu pristupa tekstovima i izradi specijaliziranih leksikona o hrvatskom srednjovjekovlju.

Idući je pregledni znanstveni rad pod nazivom *Dvije nacionalne enciklopedije* autora Mladena Klemenčića. Autor objašnjava dvije osnovne vrste enciklopedijskih priručnika kojima se pridaje nacionalni atribut. Kaže da su jedno enci-